

صلى الله عليه وسلم

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده هنر معماری تهران مرکز / گروه ارتباط تصویری

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

گرایش تصویرسازی

عنوان:

بررسی نقوش فرش استان چهارمحال و بختیاری و کاربرد آن در

تصویرسازی

استاد راهنما:

خانم دکتر مریم لاری

استاد مشاور:

جناب آقای نادر موسوی فاطمی

پژوهشگر:

سهیلاملک محمدی

تابستان 1392

تقدیم به:

پدر و مادر عزیز و مهربانم
که در سختی‌ها و دشواری‌های زندگی همواره یآوری دلسوز و فداکار
و پشتیبانی محکم و مطمئن برایم بوده‌اند.

تشکر و قدردانی:

با سپاس بی کران به پیشگاه حضرت حق، شایسته است از زحمات بی شائبه

استادان گرانقدر سرکار خانم دکتر مریم لاری و جناب آقای نادر موسوی فاطمی

که راهنمایی ایشان، چراغ راه من بود تشکر کنم.

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب سهیلا ملک محمدی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی 900761030 در رشته تصویرسازی که در تاریخ 92/ 5/23 از پایان نامه خود تحت عنوان : (بررسی نقوش فرش استان چهارمحال و بختیاری و کاربرد آن در تصویرسازی) دفاع نموده ام، بدینوسیله متعهد می شوم:

1- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

2- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

3- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

4- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدارک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: سهیلا ملک محمدی

تاریخ و امضا:

بسمه تعالی

در تاریخ : 1392/5/23

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم سهیلا ملک محمدی از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره

به حروف و با درجه مورد تصویب قرار گرفت .

امضاء استاد راهنما

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
2	پیشگفتار:.....
4	مقدمه:.....

فصل اول: کلیات طرح

10	1-1 بیان مسئله .....
11	2-1 اهمیت موضوع تحقیق و دلایل انتخاب آن .....
11	3-1 هدف‌های تحقیق .....
12	4-1 سوالات و فرضیه‌های تحقیق:.....
13	5-1 روش تحقیق:.....
13	6-1 پیشینه پژوهش:.....
14	7-1 روش گرد آوری اطلاعات:.....

فصل 2: طرح و نقش در قالی‌های چهارمحال و بختیاری

16	1-2 طرح‌های قالی‌های چهارمحال و بختیاری:.....
16	1-1-2 قالیهای قشقایی (یلمه):.....
17	2-1-2 قالیهای بختیاری:.....

- 17 ..... 1-2-1-2 طرح خشتی و قابی: .....
- 18 ..... 1-1-2-1-2 نقوش جانوران: .....
- 19 ..... 2-1-2-1-2 نقوش گیاهی: .....
- 19 ..... 2-2-1-2 طرح ترنجی (لچک و ترنج): .....
- 20 ..... 3-2-1-2 طرح گل مینا (گل اشرفی): .....
- 21 ..... 4-2-1-2 طرح شرابه (گل پتو، گلدانی خمیره ای): .....
- 21 ..... 5-2-1-2 طرح گلدانی: .....
- 22 ..... 6-2-1-2 طرح درختی و گلدانی: .....
- 22 ..... 2-2 عوامل موثر در شکل گیری نقوش: .....
- 23 ..... 1-2-2 طرح نقوش برگرفته از محیط طبیعی: .....
- 24 ..... 1-1-2-2 نقوش حیوانی: .....
- 25 ..... 2-1-2-2 نقوش گیاهی: .....
- 26 ..... 2-2-2 نقوش بر گرفته از محیط فرهنگی: .....
- 28 ..... 1-2-2-2 نقوش انسانی: .....
- 29 ..... 2-2-2-2 نقش مایه درخت: .....
- 29 ..... 3-2-2-2 نقوش حیوانی: .....

فصل 3: بررسی نقوش قالی‌های چهارمحال و بختیاری

- 37 ..... 1-3 نقوش قالی‌های چهارمحال و بختیاری: .....

- 38 ..... 1-1-3 نقوش جاندار : .....
- 38 ..... 1-1-1-3 نقوش انسانی : .....
- 40 ..... 1-2-1-1-3 نقوش حیوانی : .....
- 42 ..... 1-2-1-1-3 نقوش حیوانات وحشی: .....
- 42 ..... 1-1-2-1-1-3 شیر : .....
- 44 ..... 2-1-2-1-1-3 سگ و گرگ : .....
- 45 ..... 3-1-2-1-1-3 ماهی : .....
- 46 ..... 4-1-2-1-1-3 مار : .....
- 47 ..... 5-1-2-1-1-3 بنگش و بط (گنجشک) : .....
- 48 ..... 6-1-2-1-1-3 طاووس : .....
- 48 ..... 7-1-2-1-1-3 قوچ یا شاخ قوچ: .....
- 49 ..... 8-1-2-1-1-3 پروانه: .....
- 50 ..... 9-1-2-1-1-3 آهو : .....
- 50 ..... 2-2-1-1-3 حیوانات اهلی : .....
- 50 ..... 1-2-2-1-1-3 اسب : .....
- 51 ..... 2-2-2-1-1-3 خروس: .....
- 52 ..... 3-1-1-3 نقوش گیاهی : .....
- 52 ..... 1-3-1-1-3 گل کرده یا تک گل : .....
- 53 ..... 2-3-1-1-3 گل گوشار (گل گزدین) : .....

- 53 ..... 3-3-1-1-3 گل گده گایی (گل آریزی) :
- 54 ..... 4-3-1-1-3 گل هشت پر (ستاره هشت پر) :
- 55 ..... 5-3-1-1-3 گل چهارپر (گل شقایق) :
- 56 ..... 6-3-1-1-3 گل شاه عباسی :
- 57 ..... 7-3-1-1-3 گل فرنگ (گل پتو) :
- 58 ..... 8-3-1-1-3 بته جقه (گل بادام) :
- 60..... 9-3-1-1-3 گل زنبق :
- 60 ..... 10-3-1-1-3 درخت سرو و کاج :
- 62 ..... 11-3-1-1-3 درخت زندگی :
- 63 ..... 12-3-1-1-3 بیدمجنون :
- 64 ..... 13-3-1-1-3 درخت انگور (تاک) :
- 65 ..... 14-3-1-1-3 درخت انار :
- 66 ..... 2-1-3 نقوش بی جان :
- 66 ..... 1-2-1-3 نقوش و نگاره‌های مکانی :
- 66 ..... 1-1-2-1-3 حوض :
- 67 ..... 2-1-2-1-3 نقش محراب :
- 68 ..... 3-1-2-1-3 پله :
- 68 ..... 4-1-2-1-3 نشان ساسانی :
- 69 ..... 2-2-1-3 نقوش هندسی (انتزاعی) :

- 69 ..... 1-2-2-1-3 سه گوش های به هم پیوسته :
- 71 ..... 2-2-2-1-3 گامسی سی :
- 71 ..... 3-2-2-1-3 گل برگ (بنداره دو تک آچار) :
- 72 ..... 4-2-2-1-3 نقش مداخل :
- 72 ..... 5-2-2-1-3 ساواستیکا (خورشیدآریایی و گردونه خورشید) :
- 74 ..... 3-2-1-3 نقوش ابزار و وسایل :
- 75 ..... 1-3-2-1-3 رکابی :
- 75 ..... 2-3-2-1-3 اره (بنداره) :
- 76 ..... 3-1-3 نقوش تلفیقی :
- 76 ..... 1-3-1-3 حیوان دو سر :
- 77 ..... 2-3-1-3 نگاره‌ی مرغی / قوچکی یا طلسم باران خواهی :
- 79 ..... 3-3-1-3 درخت و آب :
- 81 ..... 4-3-1-3 مرغان پیک باران در طرفین درخت زندگی :
- 83 ..... 4-1-3 خط نگاره‌ها و اعداد :
- 84 ..... 1-4-1-3 نقش (S) :

فصل 4: کاربرد نقوش قالی در تصویرسازی

- 113 ..... 1-4 نقوش قالی و تصویرسازی :
- 115 ..... 1-1-4 پوستر و طراحی نشانه :

116 ..... نقاشی : 2-1-4

117 ..... تصویرسازی : 3-1-4

119 ..... بسته بندی : 4-1-4

120 ..... انیمیشن : 5-1-4

فصل 5: نتیجه گیری

121 ..... نتیجه گیری :

125 ..... فهرست منابع :

133 ..... جداول :

142 ..... گزارش کار عملی :

144 ..... کار عملی :

هر که نقش خویش می‌بیند در رخ زیبای فرش

نقش‌ها پیدا و پنهان است در سیمای فرش

فرش را ای گوهری با دیده دل بنگرای

تا بیابی رازها در چهره زیبای فرش

پیشگفتار:

ارزش‌ها، معانی، شکل نقوش و مفاهیم بنیادی آنها پیوندی ناگسستنی و عمیق را با زبان ارتباطی و فرهنگ بومی ایجاد می‌کند که حاصل نتیجه‌ای است که به هنر معنویت می‌بخشد چرا که نقوش و تصاویری که انسان‌ها خلق کرده‌اند عالم مادی محض نیستند بلکه دنیائی مملوء از سمبول‌ها و رازها و رمزهایی است که برای او مقدس است. یک نقش‌مایه به واقع هرگز فرهنگ لغت هنرمندانه یک مخاطب را رها نکرده است. یک نقش‌مایه ممکن است که دستخوش تغییر و تحول شده، ترکیب و یا انتزاعی شود و یا حتی معنای اصلی خود را از دست بدهد، اما هنوز نشانی از مفاهیم خاص خود را نگه داشته است. قدمت دستبافته‌های هر منطقه به قومیت و تاریخ منطقه بر می‌گردد. چون اغلب نگاره‌ها و نقش‌های انسان الهام از ایران باستان دارد، می‌توان گفت ریشه‌ی این هنر در (فلسفه وجودی) آن‌هاست.

عشایر و مردمان کوچرو و چادرنشین در تلفیق عناصر کاربردی با عناصر زیبا و با سلیقه تزئینی، بی‌همتا هستند. شگفتی در این است که این تلفیق کارایی و هنر غالباً مبتنی بر آرایش پیش پا افتاده‌ترین چیزها با بدیع‌ترین سلیقه و عالی‌ترین ذوق‌ها است. در تلاش شناخت واقعیت زندگی این مردمان بدوی همواره این پرسش عظیم معمایی در برابر ما خواهد بود و ما بی‌آنکه امید یافتن پاسخ بسزا داشته باشیم همچنان باید از خود بپرسیم که اینان چه انسان‌هایی بوده‌اند که زیبایی را در همه چیز و در همه جا، در هر لحظه از زندگی و در برابر هر گردش چشم می‌خواستند و می‌آفریده‌اند؟ آیا این همان زندگی آرمانی و همان فرهنگ و تمدنی نیست که هر انسانی حسرت آن را در دل دارد و چنان آن را بر سر می‌پرواند؟

بافته‌ها و نقش و نگارهای فرش‌های استان چهارمحال و بختیاری، گواه نیروی آفرینش و نشان ذوق مردمانی ساده و بی‌پیرایه است. این نقش‌ها در عین سادگی از شیوه زندگی روزمره آنها نشأت گرفته و بنیاد هنرهای تصویری موجود در فرهنگ این جامعه را به وجود آورده است. این نقوش ضمن اینکه ظاهری عینی و طبیعت‌گرا دارند، ملامال از تمثیل و استعاره و رمز و رازهای جهان معنوی آنها

بوده و بازتابی است از آرزوهای والای این انسانها. می‌توان گفت این نقشها بازتابی از دردها، دل‌نگرانیها، شادیهها و مکاشفه‌های درونی‌شان و همچنین ادراک عامی آنها از جهان هستی و قوانین جاری در آن و پرواز اندیشه آنها به فراسوی دست نیافتنی‌هاست. در بافته‌ها و نقش‌های بختیاری نشانه‌های بارزی از فرهنگ معنوی آنها وجود دارد که با رمز و رازها و استعارها و کنایه‌ها و پیوندهای فطری آنها را با خالق جهان مطرح می‌سازد. نگارنده به دلیل نوع رشته تحصیلی، علاقه مندی شخصی به نقوش قالی و آشنایی با سرزمین بختیاری تصمیم به این پژوهش گرفتم.

در اینجا سپاس‌گذاری از یاری‌های بی‌دریغ بزرگوارانی را بر خود فرض می‌دانم که بدون لطف دستگیر آنان این کار به سامان نمی‌رسید. پدر و مادر گرامیم که در این کار به عین عنایت نگرستند و ضمن فراهم ساختن امکان مسافرت به کلات نادر و روستاها مرا همراهی نمودند و مرا مرهون یاری‌های خویش ساختند.

مقدمه:

استان چهارمحال و بختیاری در جنوب غربی ایران واقع شده است که از شمال و مشرق به اصفهان، از جنوب به کهگیلویه و از شمال غربی به ایذه محدود است. این استان از دو بخش عمده یکی چهارمحال و دیگری بختیاری تشکیل شده است. چهارمحال از مضافات اصفهان و چهار ناحیه معروف به محال اربعه، که شامل: ناحیه لار، ناحیه کیار، ناحیه میزدج و ناحیه گندمان است و در ناحیه شمال شرقی استان قرار دارند و بختیاری‌ها شاخه ای از ایل الوار هستند که در تاریخ ایران به لر بزرگ مشهورند در عصر صفویه نام بختیاری از کلمه بختیاروند که یکی از طوایف مهم آن جاست بر روی لر بزرگ نهاده شده است. قدیمی‌ترین آثار شناسایی شده در این استان، شامل ابزار سنگی دوره پارینه سنگی و آغاز نوسنگی است که در مناطق لردگان، شهرکرد و اردل به دست آمده است. این آثار به ده تا یازده سال پیش تعلق دارد.

پژوهش‌های انجام شده در مورد پیشینه تاریخی این منطقه، هر چند هنوز در ابتدا راه است، نشان از سکونت اقوام و مردمانی دارد که نه تنها قبل از ورود آریایی‌ها بلکه قبل از شکل‌گیری حکومت عیلام - که یکی از کهن‌ترین حوزه بین‌النهرین بوده است - در این منطقه از ایران زندگی می‌کرده اند. در لوح‌ها و آثار بدست آمده از اقوام اکد و آشور، به علت دشواری دستیابی به مناطق بلند کوهستانی که محل سکونت این اقوام بوده است آنان را ساکنان مناطق - بلند - نام داده بودند. امپراطوری عیلام در حدود 3500 سال پیش بر منطقه وسیعی از غرب و جنوب ایران شامل خوزستان، فارس و بخش‌هایی از استان کرمان، لرستان و کردستان گسترده بوده است، که با توجه به تحقیقات انجام شده تا محدوده چهارمحال امروزی را نیز در بر می‌گرفته است (صور اسرافیل، 1389: ص 14).

صنایع دستی استان چهارمحال و بختیاری یکی از انواع فعالیت‌های اقتصادی زنان این استان است که در حقیقت نوعی صنایع خانگی است. در حال حاضر مهمترین صنایع دستی این استان به غیر از قالیبافی در موارد زیر خلاصه می‌گردد: گلیم، سیاه چادر، چنته، سفره، نمکدان، جاجیم، چوغابافی و

خورجین بافی که در این تحقیق به بررسی نقوش مهمترین صنعت دستی این استان یعنی قالیبافی و کاربرد آن در تصویر سازی پرداخته خواهد شد.

«بطورکلی مجموعه‌ی منسوجات بختیاری باید در دو گروه جدا از هم بررسی شود: یکی بافته‌های لره‌ای بختیاری و دیگر بافته‌های چهارمحال. این دو گروه اگر چه از لحاظ قومی و نژادی به هم مربوط‌اند اما شیوه‌ی زیست‌شان یکی نیست: لره‌ای بختیاری مردمی چادرنشین و کوچ‌رواند که نیمی از سال را در چهارمحال و نیمی دیگر را در خوزستان به سر می‌برند. قطعاتی که اینان می‌بافند از بسیاری لحاظ متفاوت با بافته‌های چهارمحال است بافتن فرش پرزدار در میان ایلات لر به مراتب کمتر از قطعات تخت باف است.

حال آنکه بیشتر تولیدات چهارمحال فرش‌های پرزدار است. از لحاظ نقشه و طرح نیز این گروه به دو شاخه مجزا تقسیم می‌شوند. طرح و نقشه بافته‌های چهارمحال بر مبنای خطوط نرم و ملایم شکل گرفته و به راحتی می‌توان تأثیر فرش‌های اصفهان را در آنها دید. حال آنکه بافته‌های بختیاری همچنان پای بند اصالت‌های ایلی است» (تناولی، 1377: ص 15). «بختیاری‌ها دارای آداب و رسوم خاص‌اند و تقریباً همه مردم آنها به شغل کشاورزی و دامداری مشغولند. صنایع دستی و به ویژه قالیبافی در بین افراد مخصوصاً زنان و دختران بسیار رواج دارد. قالیچه‌های بختیاری عمدتاً در شهرکرد و نواحی آن و نیز چهارمحال بافته می‌شود. طرح فرش این عشایر تجربیدی و ذهنی و بدون مقدمه و نقشه و با خطوط شکسته هندسی به وسیله بافندگان که هنر فرش‌بافی را از گذشتگان خویش به ارث برده‌اند فراهم و بافته می‌گردد. نقشمایه‌ها اغلب لوزی تکراری است که نگاره‌هایی از شکوفه و گل‌ها، درختان را در خود جای می‌دهد و بافت آنها بیشتر درشت و خشن می‌باشد» (دانشگر 1376: ص 328). در حال حاضر کلیه فرش‌های استان چهارمحال و بختیاری را مطابق با مناطق بافت و به ویژه بافندگان آنها می‌توان به دو گروه عمده تقسیم نمود:

1) قالی بختیاری حاصل دست بافندگان عشایر بختیار و یا ساکنینی است که منشأ نژادی آنها از طوایف لر بختیاری هستند. علاوه بر بختیاری‌ها این قالی‌ها توسط مردمانی بافته شده‌اند که دارای نژاد و زبان ترکی هستند و یا توسط اقلیت‌های فارس زبان و ارمنی بافته می‌شود که در ناحیه چهارمحال زندگی می‌کنند.

2) قالی قشقایی که ماحصل دست عشایر ترک قشقایی می‌باشد که به صورت مهاجر به ایل بختیاری آمدند و در محدوده شهرستان بروجن و چند روستای اطراف آن ساکن شدند.

مهمترین مراکز قالی‌بافی در استان چهارمحال و بختیاری عبارتند از: چالشر(چال شتر)، شهرکرد، بروجن، اردل (گروه فرش‌های اولاد حاج علی)، فرادنبه، بلداجی.

روستای چالشر در هشت کیلومتری شمال شرقی شهرکرد یکی از قدیمی‌ترین و در عین حال فعال‌ترین مناطق قالی‌بافی در استان چهارمحال و بختیاری است. طرح‌های خشتی از جمله طرح‌های رایج و مرسوم این روستا می‌باشد که توسط بافندگان دیگر مناطق نیز مورد تقلید قرار گرفته و تحت عنوان طرح خشتی چالشری شهرت یافته است. طرح‌های گلدانی، گل مینا، سرو و کاج و قابی از دیگر طرح‌های رایج و شاخص این روستا می‌باشد. رنگ‌های مورد استفاده در این روستا، آبی سیر و روشن، لاک‌سیر و روشن، کرم، سفید، قهوه‌ای، سبز سیر و روشن و نارنجی می‌باشد.

«چالشر یکی از مناطق خوانین نشین استان چهارمحال و بختیاری است که در این منطقه خوانین توانایی تهیه نقش‌هایی با بهترین نوع پشم و رنگ و با بهترین بافنده و به سرپرستی بی‌بی‌ها فرش‌هایی به نام بی‌بی باف می‌آفریدند که شهرت جهانی دارد. قالی‌های بی‌بی باف گروه بسیار مهم در میان فرش‌های قدیم بختیاری هستند. در گذشته به زنان و دختران خوانین بی‌بی گفته می‌شد که کارگاه‌هایی جهت بافت قالی در اختیار داشتند و علاوه بر نظارت به تولید فرش‌ها و استفاده از قالیبافان ماهر، خود نیز به بافت قالی اشتغال داشتند. تولیدات این کارگاه‌ها در سطح بسیار بالایی از نظر کیفیت و رنگ قرار داشت. آخرین نسل از تولیدات این کارگاه‌ها متعلق به سال 1309 می‌باشد که به دستور رضاشاه بساط خوانین و حکومت‌های محلی برچیده شده است» (ژوله، 1381:ص 204).

شهرکرد، مرکز استان چهارمحال و بختیاری است و بیشتر قالی‌هایی با نقوش خشتی و قابی در این منطقه بافته می‌شود و اکثر موضوعات این قاب‌ها را بهار تشکیل می‌دهد که فضای قاب‌ها با گل‌های ریز و درشت پر می‌شوند و فضای خالی کمتر به چشم می‌خورد. «در قالی شهرکرد از نقوش قابی، هندسی، شلمزار، سرو، کاج، قاب سماوری، سرو خمره‌ای، گلدان چالشر بختیاری، نقش تنباکو (برگ تنباکو)، برگ خربزه، گل دست تبر، حسنخانی (شیخ محراب)، جنگل (درختی) و نقوش رایج دیگر

استفاده می‌شود» (صوراسرافیل، 1389:ص50). رنگ حاکم در قالی‌های این منطقه قرمز و یا طیفی از همین رنگ است و استفاده از رنگ سفید در قالی‌های شهرکرد بیشتر از دیگر مناطق است. قالی‌های شهرکرد دارای مرغوبیت بالایی هستند و بعد از چالشرتر مقام دوم را در منطقه داراست. بروجن، دومین شهر استان از نظر وسعت و جمعیت است که در سال 1280 هجری پذیرای عشایر ترک قشقایی گردید. قالی‌های این عشایر از نوع مشهور یلمه است. که در ادامه به توضیح آن خواهیم پرداخت. رنگ‌های مورد استفاده در این شهرستان عبارتند از: لاک‌ی سیرو روشن، سرمه‌ای سیر، آبی، زرد، کرم، سفید و سیاه.

اردل، «شهرستان اردل در جنوب غربی استان چهارمحال و بختیاری و بر سر راه خوزستان، در شمال شهر ایذه قرار گرفته است. از نقاط قالی‌بافی این منطقه می‌توان به روستاهای سرخون، گندمکار، کاج، رستم آباد و دوآب صمصامی اشاره کرد که نقوش خاص با نام‌های سروکاج، صمصامی، خشت، لچک و ترنج می‌یابند. در رنگرزی از رنگ‌های گیاهی رناس، گندل، جاشیر و پوست انار استفاده می‌شود.

نقشه‌های معروف به اولاد که معمولاً به وسیله طوایف اولاد و عموماً در منطقه ناغان بافته می‌شده در گذشته دارای رنگ‌های بسیار زیبایی بوده است» (صور اسرافیل، 1389:ص136). گروه فرش‌های اولاد (اولاد حاج علی): اولاد حاج علی یکی از طوایف ایل دینارانی باب هستند و در مناطق جنوب استان ساکن می‌باشند. این گروه فرش‌های استان در حال حاضر ساده‌ترین و در عین حال پایین‌ترین نوع کیفیت قالی‌های این استان را تشکیل می‌دهند. طرح آن هندسی است و در متن دارای یک یا چند ردیف ترنج‌های لوزی شکل می‌باشند. رنگ حاکم در این فرش‌ها همچون دیگر فرش‌های عشایری و روستایی قرمز، سبزآبی، سرمه‌ای است. این فرش‌ها ذهنی باف دارای نقوش و موتیف‌های خاص بسیار ساده و زاویه دار تکرار شده در کل فرش است. امروزه این فرش‌ها که نقش‌های آن‌ها حوضی، حوض در حوض و ترنج نامیده می‌شود دارای رنگ‌های محدود و تیره است، رنگ‌های دیگر به کار رفته در آن‌ها سفید، قرمز، مشکی است.

شهر فرادنبه واقع در بخش مرکزی شهرستان بروجن و به واسطه نوع طرح منحصر به فرد قالی‌های آن از شهرت بالایی برخوردار است. طرح معروف شرابه در انواع گل پتویی-گلدانی و غیره طرح ویژه قالی‌های این شهر است که در ادامه به توضیح آن خواهیم پرداخت.

بلداجی «باقدمت حدود 250 سال، یکی از آن نقاطی است که به ویژه به دلیل آب وهوای مناسب، محل تردد عشایرو حتی گروه‌ها و اقوام مختلفی بوده است. از مناطق مختلف قالی‌بافی بلداجی در گذشته، اوردگان، دستگرد، علی آباد، آق بالاغ بوده است، و بافته‌های خشتی، نقوش گلفرنگ و طرحی به نام برگ خربزه، در آنجا تولید می‌شده است. امروزه بیشتر روستاهای بلداجی یلمه تولید می‌کنند که یادگار عشایر قشقایی است» (صور اسرافیل، 1389:ص121). از دیگر مناطق قالی‌بافی در استان : شهرسامان، بن، باباحیدر، فرخ شهر، بلداجی، گندمان، لردگان، شلمزار، سورشجان، پیربلوط، ارجنگ، اشگفتک، وردنجان، هیرگان.